

הקורא עומד

פרק שלישי מגילה

כג.

עין משפט
גר מצודה

ל' א טו"ע א"ח סי' תקטו סעף א' בהגה"ה:
ל' ב טו"ע א"ח סי' (כס סעף ג') [רפ"ח]:
ל' ג טו"ע א"ח סי' רפ"ח בהגה"ה:
ל' ד מ"י פ"ג מהל' מפלה הלכה ז' סג' ע"ש יט טו"ע א"ח סי' רפ"ח סעף ג':
מ' ה' מ"י שם הלכה ז' טו"ע שם סעף ד' בהגה"ה:
מ' ו' מ"י שם הלכה יג טו"ע א"ח סי' רפ"ח סעף א':

הנהגות הגר"א

[א] גמרא הני ש"ש
חמשה שבעה כנגד
מי כו'. כ"ל:

גליון הש"ס

גמ' ואפי' אשה. עי' ר"ה דף ל' ע"א חס' ד"ה ה' ר' יהודה: שם מפני כבוד צבור. לקמן דף ק' ע"ג ו"ע: שם מפטיר מהו שיעצה. עי' תענית ד' כ"ט ע"ג מ"ד' שני וצמחסי: תוס' ד"ה כיון וכו' והם תקנוהו להודיע שתי"ע רשות. עי' נרכות דף ג' ע"א מ"ד' מנכ"ך ודף ד' ע"ג מ"ד' אמר ר' יוחנן ודף כו' ע"ג חס' ד"ה והלכתא:

רבינו חננאל

בי"ט ה'. וביה"כ ר' בשבת ז' אין פוחתין מהן אבל מוסיפין עליהן. וכשמוסיפין ב' קורין בס"ת מאחרין לצאת וכשפוחתין ממהרין לצאת. הני ג' שקורין בשני ובחמישי ובשבת במנחה ובתענית ובט' באב וכיצא בהן וה' שקורין ביו"ט וז' שקורין בשבת כנגד [בכרת] כהנים הפסוק הראשון ג' תיבות והשני ה' והשלישי ז' תני רב יוסף ג' כנגד שומרי הסף. ה' מרואי פני המלך שנא' וחמשה אנשים מרואי פני המלך. שבעה מרואי פני המלך [דכתיב] ושבעה אנשים מרואי פני המלך. ו' דיה"כ כנגד ששה שעמדו מימיו של עזרא ומשמאלו שנאמר ויעמד אצלו מתתיה ושמע ועניה ואוריה וחלקיה ומעשיה על ימינו ומשמאלו פדיה וגו': ירושלמי(ל) משה התקין לישראל שיהיו קורין בתורה בשבת וביו"ט וב"ב ובחש"מ שנאמר וידבר משה את מועדי ה' אל בני ישראל עזרא תיקן שיהיו קורין ג' בתורה בשני ובחמישי ובשבת במנחה אבל הקריאה בתורה מימות משה רבינו היתה שלא ישארו ג' ימים בלא קריאה בתורה(כ) והוא תיקן טבילה לבעלי קורין ושיהו בתי דינין יושבין בעיירות בב' ובה' ושיהו רוכלין כו'. (כ) הלעזות לא נהגו

דומצ"י אצלויי. על זדיהן ולא נופלין על פניהן ממש לפי שאין אדם חסוד רשאי ליפול על פניו: הני גרסינן תנא דבי ר' ישמעאל היא: ביו"ט מאחרין ל'בא. ל'צית הכנסת שני' לטרוח צעודה יו"ט כך מפורש במסכת סופרים": וממהרין ל'צאת. משום שמחת יום טוב:

ובשבת ממהרין ל'בא. שכבר תיקנו הכל מערב שבת ויפה למהר לצאת לקרות שמע כוונתיקין: וממהרין ל'צאת. משום עונג שבת: ברכת בהנים. שלשה מינות צפוק ראשון וחמשה צפוק שני ושבעה צפוק שלישי(ט): חמשה מרואי פני המלך ושבעה רואי פני המלך. שבעה הם כדכתיב(י) שבעה שרי פרס ומדי ומהם יש חמשה חסודים כדכתיב צפוק מלכים(י) שלשה שומרי הסף צפוק ספר מלכים(י) וכנגדן תיקנו אלו מעין דבר מלכות: דמישלים בעובדיה. תמים צמחשיו: מפני כבוד תורה. שלא יהא כבוד תורה וכבוד נציג שיה ויזון דמשום כבוד תורה הוא ולא משום חוצה לאו ממנינא הוא: כנגד ז' שקראו בתורה. לא פחת כל אחד מג' פסוקים: ואם איתא. דליתו עולה מן המנין הוו להו שמונה שקראו בתורה וכ"ד צעין צנציא: כנגד

[א] [מוספתא פרק ג].
[ב] [מס' סופרים פרק י"ח ה"ד ע"ג וז"ע].
[ג] סנהדרין י: [עי' מוספתא לעיל כ"א: ד"ה כנגד].
[ד] [סוכה יד: גזר יט. סנהדרין י:].
[ה] [הוריות יא: כרימות ה:].
[ו] [מוספתא פ"ג].
[ז] [פרק י"ח ה"ד].
[ח] במדבר ר כד-כח.
[ט] אסתר א יד, י' מ"ב כה יט, יא) שם פסוק יח.
[י] סנהדרין פ"א ריש ה"ב. יג) וע"ע תוס' סנהדרין י: ד"ה שבעה.
[י"א] [עי' מוספתא תענית כט: ד"ה צנצי].
[י"ב] [ועין צנצי].
[י"ג] [ועין צנצי].
[י"ד] ביאר הגר"א סי' תכג ס"א.
[י"ה] [ברכות כז:].
[י"ו] [ועין ר"ש ובקרבן נתנאל, יט) במדבר כח ט, כ לעיל כ"ב. כ) מגילה פ"ד ה"א, כג) ב"ק פב. ע"ש, כד) ירושלמי שם ה"ג.

הנהגות הגר"א

[א] תוס' ד"ה הני וכו' אצל לטפוי כל כך בשבת וביום טוב משום מלאכה וברת וסקילה לא ס"ל אי לא אשכחנין: (ב) ד"ה מד אמר וכו' יחזור ויקרא מה שקרא השני וכן: (ג) בא"ד או כ"ח של חנוכה ושבת אין צורך לקרות דחנוכה כדאי לקמן דף כט להלכתא כ"ל ומינות צילמדנו לחנוכה נמחק: (ד) [מנח"י ד"ה הני וכו' ד"ה הני שלשה וחמשה ושבעה כנגד מין]:

ליקוטי רש"י

דומצ"י אצלויי. כשנפלין על פניהם אין פושטין ידיהם ורגליהם אלא מניין על זדיהן [ברכות לד:]. כנגד ש"ש שומרי הסף כו'. כלומר אשכחנא למלכותא דלרע"ה שלשה ממנין וחמשה ממנין ושבעה ממנין כנגד שומרי הסף צנצי(י) (מ"ב כה) ג"ג גלות נצוראדן והתם נמי משכתת חמשה מרואי פני המלך ובאחשורוש (אסתר א) אשכחן שבעה שרי פרס ומדי [סנהדרין י:]. אשר עשו ל'דבר. אותו מגדל עץ עשו לשם כך לקרות שם עליו ספר הסורה [נחמיה ח, ד]. דמישלים בעובדיה. לד"ק גמור הוא צעל מעשים טובים [הוריות יא:].

תורה אור השלם

א) ויעמוד עזרא הפסר על מגדל עץ אשר עשו ל'דבר ויעמוד אצלו מתתיה ושמע ועניה ואוריה וחלקיה ומעשיה על ימינו ומשמאלו פדיה ומימשאל ומלפניה וחשם וחשפניה ויברכה קושלים: [נחמיה ח, ד]

הגהות וצינונים

[א] בכתי' נוסף משום: [ב] בכתי' נוסף כנגד שלשה וכו': [ג] בדפוס' דצריכיתו י: [ד] צ"ל מלאכה כרת. מהרש"א (גליון): [ה] [ועי' תוספות ע"ז יז ע"א ד"ה ועקב כו' אבל יעקב מינאה דר' אבהו וכו' ומצוה ליישב] (גליון), ועיין יעביץ: [ו] צ"ל שיהא שמיני (באה"מ): [ז] בומנס שהיה המפטיר ממנין הקוראים יחזור השביעי ויקרא (חת"ס שו"ת קסט): [ח] כך גורס רבינו בגמ', עי' תוס' וברש"ש ועיביץ: [ט] צ"ל קורא: [י] צ"ל וחזרו:

מאן דאמר אינו עולה למנין שבעה אלא צריך ז' והוא מהא דתניא המפטיר בנביא לא יפחות מכ"א פסוקים ג' פסוקים לכל אחד כנגד ז' שקראו בתורה ואם איתא דתניא ביהדי המפטיר כ"ד פסוקי בעינין. ופרקינן המפטיר כיון דמשום

דיומא. הני ג' שלשה חמשה [א] ושבעה כנגד מי פלוגי בה רבי יצחק בר נחמני וחד דעמיה ומנו רבי שמעון בן פזי ואמרי לה ר' שמעון בן פזי וחד דעמיה ומנו רבי יצחק בר נחמני ואמרי לה ר' שמואל בר נחמני חד אמר כנגד ברכת כהנים וחד אמר כנגד שלשה שומרי הסף חמשה מרואי פני המלך שבעה רואי פני המלך תני רב יוסף ג' חמשה ושבעה(ב) שלשה שומרי הסף חמשה מרואי פני המלך שבעה רואי פני המלך אמר ליה אביי עד האידינא מאי טעמא לא פריש לן מר אמר ליה לא הוה ידענא דצריכתו ליה(ג) ומי בעיתו מינאי מילתא ולא אמרי לכו אמר ליה יעקב מינאה לרב יהודה הני ששה דיוה"כ כנגד מי אמר ליה כנגד ששה שעמדו מימינו של עזרא וששה משמאלו שנאמר(ד) ויעמוד עזרא הסופר על מגדל עץ אשר עשו לדבר ויעמוד אצלו מתתיה ושמע ועניה ואוריה וחלקיה ומעשיה על ימינו ומשמאלו פדיה ומימשאל ומלכיה וחשום וחשברנה זכריה משלם הני שבעה הוו היינו זכריה היינו משלם ואמאי קראו משלם(ה) דמישלם בעובדיה. ת"ר(ו) הכל עולין למנין שבעה ואפילו קמן. ואפילו אשה אבל אמרו חכמים אשה לא תקרא בתורה. מפני כבוד צבור איבעיא להו. מפטיר מהו שיעלה למנין שבעה רב הונא ור' ירמיה בר אבא חד אמר עולה י' וחד אמר אינו עולה מ"ד עולה דהא קרי ומ"ד אינו עולה כדעולא דאמר עולה מפני מה' המפטיר בנביא צריך שיקרא בתורה תחלה מפני כבוד תורה וכיון דמשום כבוד תורה הוא למנין שבעה אשה אבל אמר ר' יוחנן דאמר עולה מפני מה' המפטיר בנביא צריך שיקרא בתורה תחלה מפני כבוד תורה ואם איתא עשרים וארבעה הויין כיון דמשום כבוד תורה הוא

מנהגינו שאנו נוהגין בכל שצחות השנה שהמפטיר חוזר וקורא מה שקראו הראשונים ואין קורא כלל אחר כך אם כן מאי קא משני כיון דמשום כבוד התורה הוא כנגדו נמי לא צעין אדרבה היה לו לומר כיון דאין קורא אלא מה שקראו הראשונים כנגדו לא צעין אלא שמע מינה דצימי התנאים היה המפטיר קורא מה שלא קראו הראשונים והכי נמי משמע מדתקינו ג' פסוקים כנגדו למפטיר צנצי כנגד מה שקראו בתורה למאן דאמר עולה כדאמרין צממוך א"כ שמע מינה שהוא קורא מה שלא קראו הראשונים וא"כ קשה למה אין לנו נוהגין לעשות כן ונראה לפי שצימי החכמים לא היו אומרים קדיש צין אותן שקראו קודם המפטיר ולכך היה המפטיר מסיים אצל אחר שנסדר הש"ס ותקנו לומר קדיש צין אותם שקראו ראשונה והמפטיר כמו שתקנו לומר צרוך ה' לעולם אמן ואמן ויראו עינינו אחר השכיבונו שלא היו אומרים צימי התנאים(ה) והם תקנוהו להודיע שהפלת ערצית רשות(ו) והכי נמי תקנו לומר קדיש צין השבעה למפטיר להודיע שאינו ממנין השבעה והר"ר אליהו הנהיג את בני עירו שאפילו כשמוציאין שני ספרי תורות או שלשה נוהג מנהג זה שיקראו הראשונים הכל והמפטיר חוזר וקורא ממה שקראו הראשונים(ז) וכן הנהיג רבינו משלם וכן נוהגין עכשיו בכל נרפת ושינו את מנהג רש"י ורבותיו ור"ת והא שאין מוציאין צ' ספרי תורות בכל השצחות לקרוא צנציה וציוס השצת(ח) כמו שעושין ציו"ט נראה לפי שאין צפרשה אלא שני פסוקים ואין קורין בתורה פחות מג' פסוקים(ט) ואין להחליף צפרשה שלמעלה או לסיים צפרשה שלמעלה משום דלא היו מענינו של יום ועוד י"ל לפי שצנצי כל שצת מענינו של יום ואין קריין צל שצת א"כ יהא צריך להפטיר צדסליק מינייה והיינו צצת וא"כ יהו כל ההפטרות מענין אחד ועוד י"ל לפי שלעולם אין קורין צספר תורה שני צקרצנות אלא צאותן שצצין לכפרה כדפירש לקמן פרק בני העיר (דף ל"א): שקורין צצן ציו"ט ומהני לישראל כאליו הקריצוס אצל קרצנות צצת אין צצין לכפרה ומש"ה אין קורין צצן: ל

להיות קורין גה"ז אלא אחד קורא כל הפרשה היה אחד יודע כל הפרשה קורין(י) אותה כולה. ז' יודעין ג' פסוקים כלן קורין אותן אחד יודע ג' פסוקים קורא חזור(י) וקורא. ו' ועזרא בשם ר' ירמיה העבד עולה למנין ז'. והא אמור לאדם ללמד עבדו תורה תיפתר בשלמד מעצמו או שלמדו רבו כטבי. וידבר עולה מג' פסוקים [רבי חלבו רבי מתנה שמואל בר שילת] משמיה דרב ז' חזן המפטיר התיב ר' חנינא כו': ת"ר הכל עולין למנין ז' אפילו אשה אפילו קטן אבל אמרו חכמים אשה לא תקרא בתורה מפני כבוד הצבור. המפטיר שקורא בתורה חד אמר עולה למנין ז' וחד אמר אינו עולה ואתיבין על

כבוד